

echnaton
leren in beweging

Anti Pestprotocol Echnaton 2020-2021

TOPSPORT
TALENT
SCHOOL

WWW.ECHNATON.NL

echTalent^{ROUTE}

VMBO | MAVO | HAVO

FOTOGRAFIE: FENSTRA, FOTOGRAFIE: ALMARE

Inhoud

Voorwoord	2
1. Het pesten.....	3
1.1 Het verschil tussen plagen en pesten	3
Plagen.....	3
Pesten	3
2. Vormen van pesten.....	4
3. Pesten als groepsproces	5
4. Cyberpesten	8
5. De aanpak.....	10
5.1. De preventieve aanpak.....	10
5.2 De curatieve aanpak	11
5.3 Aanpak bij cyberpesten.....	12
5.4 disciplinaire maatregen	12
6. het stappenplan en de rolverdeling.....	13
6.1. De mentor	13
6.2. De vakdocenten	13
6.3. De leerlingcoördinator	13
6.4. De psycholoog/pedagoog	13
6.5. De vertrouwenspersoon	13
6.6. De ouders	13
6.7. De schoolleiding.....	13
7. Meer informatie.....	14
Bijlage: Het antipest-contract	15

Voorwoord

Op Echnaton streven wij ernaar om al onze leerlingen een veilig pedagogisch schoolklimaat te bieden. Dit is een voorwaarde voor leerlingen opdat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen op sociaal gebied, persoonsvorming en kwalificatie. Deze brede visie op leren is terug te vinden in onze schoolgids en ons schoolplan. Met een open houding dragen wij bij aan de brede ontwikkeling van de aan ons toevertrouwde leerlingen. Wij creëren hiermee een schoolklimaat waarin het voor iedere leerling mogelijk is om te ervaren dat hij/zij kan zijn wie hij/zij is. Er is ruimte voor iedereen om zichzelf te zijn zolang dat niet betekent dat de afgesproken regels overtreden worden of dat iemands persoonlijke grenzen overschreden worden. Pesten past dan ook geenszins in een veilig schoolklimaat en wordt niet getolereerd.

Pesten wordt als probleem gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. De gepeste leerling krijgt natuurlijk de eerste zorg om zich zo snel mogelijk veilig te voelen. De school is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt beschouwd. De rode draad daarin is de positieve groepsvorming die in elke klas wordt toegepast door de eerstelijnszorg, de mentor. Ook voor pesters kunnen er nadelige langdurende effecten zijn, tenzij zij hun gedrag aanpassen en stoppen met pesten. Ook naar hen zal zorg uitgaan.

Voor u ligt het anti-pestprotocol van Echnaton dat geschreven is voor leerlingen, ouders en alle medewerkers van de school. Het bevat richtlijnen op basis waarvan pestgedrag op onze school kan worden voorkomen, gesignaleerd, bestreden en met elkaar kan worden opgelost. Dit protocol beschrijft wat we onder pesten verstaan, hoe pesten voorkomen kan worden en wat de aanpak is als er gepest wordt. Het hoofddoel van het protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

Marloes Thijs, zorgcoördinator

1. Het pesten

Kinderen hebben recht op een omgeving waarin zij veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Omdat pesten dit recht in gevaar kan brengen, is het belangrijk om pesten te voorkomen en aan te pakken. Pesten is een complex gedrag dat verweven is in de sociale context. Een groot gedeelte van de tijd zijn kinderen in interactie met elkaar. Het contact met leeftijdsgenoten kan positief zijn en vriendschap, steun en voldoening brengen. Het contact met leeftijdsgenoten kan echter ook negatief zijn. Kinderen worden dan bijvoorbeeld herhaaldelijk aangevallen en vernederd door leeftijdsgenoten. Dit kan slechte schoolprestaties en ernstige sociale en psychologische gevolgen met zich mee brengen die mogelijk tot traumatische ervaringen kunnen leiden. Naast de individuele effecten heeft pesten, als het niet wordt aangepakt, ook negatieve gevolgen voor het schoolklimaat. Kinderen gaan hun school in dat geval als onveilige plek beschouwen. Om deze redenen is het dan ook van belang om dit probleem te onderkennen en de negatieve gevolgen zo beperkt mogelijk te houden.

1.1 Het verschil tussen plagen en pesten

Plagen

We spreken over plagen wanneer leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn. Het vertoonde gedrag is onschuldig en nodigt uit tot een reactie van eenzelfde soort. Het gaat dan om een spel, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Plagen is niet systematisch en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen, leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die hen later in hun leven van pas komt bij conflicthantering.

Pesten

Pesten is een stelselmatige agressie waarbij een of meer personen in een machtspositie proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologische schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Anderen kijken tegen het sterkere kind op. De pester heeft geen positieve bedoelingen; wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter van bepaald gedrag. We spreken van pestgedrag als het regelmatig gebeurt, meerdere keren per week of zelfs meerdere keren per dag, gedurende een langere periode waardoor de leerling zich niet langer veilig voelt in de school. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen. De gepeste is niet meer in staat voor zichzelf op te komen en ondervindt duidelijk nadelige gevolgen, zoals slechtere schoolprestaties, eenzaamheid, laag zelfvertrouwen en psychische klachten. Pesten is een groepsproces waarbij pesters, gepesten, omstanders of meelopers, volwassen beroepskrachten en ouders betrokken kunnen zijn.

2. Vormen van pesten

Er zijn verschillende vormen van pestgedrag. Grofweg zijn ze in twee vormen te onderscheiden, met als aanvulling het online pesten.

1. Direct pesten (ook wel fysiek en verbaal pesten genoemd). Dit zijn openlijke aanvallen op het slachtoffer, zoals:

- slaan;
- schoppen;
- uitschelden;
- obscene gebaren maken;
- seksueel getinte opmerkingen roepen;
- discriminerende opmerking maken;
- eigendommen afpakken of kwijt maken;
- beschadigen van eigendommen;
- uitlachen;
- fysieke intimidatie (dreigen met geweld);
- verbale intimidatie;
- 'grapjes' met het slachtoffer uithalen.

2. Indirect pesten (ook wel relationeel of emotioneel pesten genoemd). Dit zijn aanvallen in de vorm van sociale isolatie, zoals:

- bewust buiten de groep sluiten;
- roddelen;
- wegstaren;
- negeren;
- persoon voor schut zetten of beledigen;
- persoon in de klas voortdurend afleiden (soms reageert het slachtoffer en krijgt daarvoor straf, tot vermaak van de daders);
- afpersing (slachtoffer moet geld of goederen geven of klusjes doen);
- voortdurend kritiek uitoefenen.

Cyberpesten/digipesten (digitaal of online pesten) en gebeurt via de computer of de (mobiele) telefoon, zoals:

- negatieve berichten rondsturen over een persoon, per sms of e-mail;
- seksueel getinte berichten of plaatjes sturen;
- opbellen en lastig vallen;
- kwetsende of bedreigende berichten sturen;
- bedreigingen of lastig vallen via chatprogramma's;
- beledigende pagina's met foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op internet plaatsen ;
- op een forum of vrij bewerkbare pagina's beledigende of bedreigende informatie plaatsen.

(Let op: deze vorm is moeilijker zichtbaar en kan dag en nacht doorgaan)

3. Pesten als groepsproces

Sinds een aantal jaren wordt pesten niet meer gezien als enkel een probleem van de pester en de gepeste, maar als een groepsprobleem. In iedere groep waarin gepest wordt, zijn verschillende rollen te onderscheiden. De rollen die kinderen innemen kunnen ervoor zorgen dat pesten ontstaat, in stand wordt gehouden, verergert, vermindert of stopt. Uiteraard kiezen kinderen hun rol niet bewust. Als pestgedrag zich voordoet, doet een kind iets wat past bij zijn of haar doel, waarden en mogelijkheden op dat moment. Daarom zijn sommige pesters af en toe ook helpers (bijvoorbeeld als hun eigen vrienden gepest worden) en kunnen zij ook slachtoffer zijn, bijvoorbeeld als ze thuis door een oudere broer gepest worden.

Pesters

Een andere benaming voor pesters is 'initiatiefnemer' of 'dader'. Het is degene die begint met het pesten van een ander. Er is geen eenduidig antwoord te vinden op wat pesters drijft. Er is niet één type pester. Mensen kijken op verschillende manieren naar pesters:

- De één vindt pesters vervelende kinderen die verkeerde keuzes maken en daarvoor zwaar gestraft moeten worden.
- De ander vindt dat er iets mis is met het gedrag van pesters, dus dat ze moeten leren om zich anders te gedragen.
- Weer een andere mening is dat het aan de normen en waarden (morele ontwikkeling) van pesters ligt, dus dat kinderen die pesten waarschijnlijk niet goed zijn opgevoed.
- Sommigen wijzen erop dat pesters soms dingen meemaken thuis, dus dat ze het zelf ook niet makkelijk hebben.
- En er zijn mensen die zeggen dat pesters vaak weinig sociale vaardigheden hebben, waardoor ze zich vaak onhandig gedragen in groepen (bijv. niet op hun beurt kunnen wachten, geen sorry kunnen zeggen, niet kunnen inleven in anderen). Deze groep heeft waarschijnlijk ook een grote kans om zelf ook gepest te worden. Deze kinderen noemen we pester-slachtoffer of bully-victim.
- Tot slot beweert men dat kinderen pesten, omdat dit hun macht oplevert. Als het ze goed uitkomt, dan zijn ze aardig en behulpzaam (sociale strategie). Kunnen ze meer bereiken met grensoverschrijdend gedrag, dan kiezen ze daarvoor (agressieve strategie).

Het is niet altijd makkelijk om te zien wie de rol van pester heeft, omdat pesters soms ook optreden als helper/verdediger (bijvoorbeeld als hun eigen vriend(in) gepest wordt).

Het is belangrijk om te weten dat pesters meer macht hebben in de groep dan andere kinderen. Pesters blijken door andere kinderen dan ook vaak populair gevonden te worden. Maar, dit betekent nog niet dat ze ook geliefd zijn. Integendeel: een groot aantal kinderen vindt een pester vaak niet aardig, maar houdt vanwege de macht van de pester wel rekening met hem/haar. Helaas is het voor pesters niet zo belangrijk als kinderen hen niet aardig vinden, zolang hun eigen vriendengroep, de in-group, maar met ze omgaat.

Slachtoffers

Een andere benaming voor iemand die gepest wordt is 'doelwit': degene op wie een pester zich richt. Een van de grootste misvattingen is dat slachtoffers iets mankeren of juist bezitten dat hen tot slachtoffer maakt. Het ligt veel genuanceerder. Ten eerste is waarméé iemand gepest wordt (uiterlijk, kleding of afkomst) nog niet de reden waaróm iemand gepest wordt. Uiterlijke kenmerken van een slachtoffer hebben vaak niets te maken met het pesten. Hoewel kinderen met bepaalde kenmerken wel een grotere kans hebben om gepest te worden, spelen ook andere factoren een rol (bijv. het groepsproces en het schoolklimaat).

Een kenmerk dat alle slachtoffers van pesten in ieder geval gemeen hebben, is dat ze minder weerbaar zijn. Dat wil zeggen: ze reageren op pestgedrag door zich terug te trekken en niet met een assertieve reactie. Dat maakt hen tot een makkelijk doelwit. Pesters zoeken hun slachtoffers vaak zo uit dat zij weinig van hen te vrezen hebben. Zo zoeken ze kinderen uit die onderdanig, onzeker en fysiek zwakker zijn en al een minder machtige positie hebben in de groep.

Een andere groep die tot de slachtoffers behoort, is de groep bully-victims (pester-slachtoffers). Deze kinderen reageren soms met agressie op het pesten, maar dit verhoogt hun positie in de groep niet. Vaak wordt het een spel voor de pester en meelopers om dit kind weer zover te krijgen dat het uit zijn vel springt. Er zijn ook kinderen die nadat ze een periode lang gepest zijn in een nieuwe groep zelf de pester worden.

Meelopers

Meelopers pesten actief mee. Met andere woorden: als de pester begint met schelden, dan scheldt de meeloper ook of lacht het slachtoffer uit. Meelopers hebben een goede reden om tot deze groep te willen behoren. Door mee te doen, laten deze kinderen zien dat ze bij de subgroep willen horen en dat ze bij deze groep passen. Hierdoor wordt de kans voor hen kleiner om zelf doelwit te worden van pesterijen. Kortom: het biedt bescherming. Een deel van de meelopers zal het pestgedrag eigenlijk niet acceptabel vinden, maar doet het dan toch vanwege het voordeel van 'beschermd zijn'. Bij meelopers ontbreekt het niet aan geloof in hun eigen kunnen, maar wel aan empathie voor het slachtoffer. Veel meelopers voelen niet aan wat voor enorme belasting het is voor het slachtoffer om dag in dag uit gepest te worden.

Meelopers spelen een grote rol in het voortduren van pestgedrag. Het komt bijvoorbeeld voor dat een pester wel van zijn rol af wil, maar door de meelopers wordt gepusht om vooral te blijven pesten.

Aanmoedigers

Een rol die veel lijkt op die van meeloper is die van aanmoediger. Deze kinderen doen niet actief mee, maar staan er vaak bij en moedigen de pester aan (bijvoorbeeld door te lachen). Aanmoedigers zijn kinderen die publiek verzamelen als er ergens iets naars gebeurt: 'Hé, kom kijken, ze schelden Mark uit en hij moet bijna huilen!' Ook deze kinderen kunnen zich vaak slecht inleven in het slachtoffer. En ook zij zorgen ervoor dat pestgedrag aanhoudt.

Buitenstaanders

Deze kinderen zich niet actief beroken bij het pesten: ze willen niets met het pesten te maken hebben. Ze zijn vaak wel aanwezig als er wordt gepest, maar ze doen niet mee en grijpen ook niet in om het te stoppen. Ze lopen vaak weg of draaien zich om als ze het zien gebeuren. De groep buitenstaanders bestaat uit meerdere 'groepen kinderen':

- Kinderen die zelf echt last hebben van het pesten en zich rot voelen over wat er gebeurt.
- Kinderen die hun kop in het zand steken om zichzelf te beschermen (als ik niet precies weet wat er gebeurt, heb ik er ook geen last van). '
- Dromers': kinderen die een beetje in hun eigen wereld leven en niet goed door hebben wat er om hen heen gebeurt.

Een groot deel van de buitenstaanders keurt pesten af, dus zou graag iets tegen pestgedrag willen doen.

Blijkbaar weerhoudt iets hen ervan om de rol van helper op zich te nemen. Mogelijke redenen hiervoor zijn:

- Gebrek aan geloof in eigen kunnen: ze denken dat ze niet effectief kunnen optreden tegen de pester.
- Bang zijn om het volgende slachtoffer te worden als ze zich ermee bemoeien.
- Het bystander-effect: als je met een groep getuige bent van iets, ben je minder snel geneigd om te helpen dan dat wanneer je als enige aanwezig bent ('als zij niks doen, waarom zou ik dan iets doen?').
- Kinderen vinden het niet nodig om te handelen, bijvoorbeeld door gebrek aan kennis: 'Is het wel zo erg als iemand niet mee mag doen?'
- Het blaming the victim fenomeen: Als iemand gepest worden, dan zal er wel iets mis met diegene zijn of zal hij of zij het er wel naar gemaakt hebben.

Buitenstaanders spelen een hele belangrijke rol in het voortduren en stoppen van pesten. Door niet in te grijpen, stemmen ze impliciet met het pestgedrag in: wie zwijgt stemt toe. Niet alleen voor de slachtoffers is de school geen veilige omgeving als er gepest wordt, ook voor buitenstaanders. Deze kinderen voelen zich niet in staat om bij te dragen aan een grotere veiligheid in de groep.

Verdedigers/helpers van het slachtoffer

Gelukkig zitten er in een groep vaak één of meerdere helpers. Kinderen kunnen slachtoffers op drie manieren helpen, namelijk door:

- Het slachtoffer te troosten. Dit lijkt niet veel, maar blijkt heel belangrijk te zijn voor een slachtoffer.
- Het pesten bij anderen te melden, bijvoorbeeld bij de leerkracht, conciërge of thuis.
- Pesters aan te spreken of fysiek te reageren (terug te duwen, trekken etc.).

Verdedigers hebben van alle groepen de sterkste overtuiging dat pesten niet deugt en hebben het grootste geloof in eigen kunnen om het slachtoffer te verdedigen. Ze zijn emotioneel stabiel en dus niet snel van slag. Ook zijn ze cognitief vaardig, wat betekent dat deze kinderen in vergelijking tot hun leeftijdsgenoten een betere concentratie en beter geheugen hebben. Ook zijn ze sterker in waarnemen en redeneren.

Jongere kinderen nemen vaker de rol van helper in hun klas op zich dan oudere kinderen. De veronderstelling hierbij is dat jongere kinderen nog minder afhankelijk zijn van het oordeel van hun leeftijdsgenoten en hun positie in de klas dan oudere kinderen. Sommige kinderen nemen slechts af en toe de rol van helper op zich, bijvoorbeeld in de subgroep waarin ze zitten. Zo kan het zijn dat een pester in een andere subgroep de rol van helper heeft, als een van zijn meelopers wordt gepest bijvoorbeeld.

Onderzoek heeft aangetoond dat verdedigen effectief is. Als medeleerlingen negatief reageren op het pestgedrag, kunnen zij het pesten in veel gevallen stoppen. Ook blijkt dat het minder slecht gaat met een slachtoffer naarmate er meer verdedigers in een groep zitten.

4. Cyberpesten

Cyberpesten kent niet de traditionele rollen die hierboven zijn beschreven. Online pesten kent een aantal specifieke rollen en kenmerken.

Rol van de online pester

Beschermd door het gevoel van anonimiteit kan een pester online verder gaan dan bij andere vormen van pesten. Hij waant zich veilig, vertoont ongeremd gedrag en heeft niet door hoe hij overkomt op anderen. Vergelijk het met een verkeerssituatie. De gemiddelde weggebruiker gedraagt zich anders in de auto dan daarbuiten. Denk hierbij aan het luidkeels meezingen met de radio voor een rood stoplicht of hardop schelden als je wordt afgesneden door een andere weggebruiker. Omdat je afgeschermd in de auto zit, denk je dat niemand je hoort of ziet. Je waant je veilig en bent minder bezig met jezelf in relatie tot anderen. Hierdoor vertoon je makkelijker ongeremd gedrag. Dit is ook het geval bij cyberpesten.

Anoniem

Naast het gevoel van anonimiteit, houdt een klein deel van de online pesters zijn identiteit bewust achter. Deze pesters maken een anoniem account aan dat niet te herleiden is naar hun echte identiteit. Als niet duidelijk is wie de pester is, is het lastiger om het pesten te stoppen en geeft dit de gepeste een extra onbehaaglijk gevoel. Toch kennen de meeste online pesters hun slachtoffers uit de offline wereld.

Subtiele vormen van online pesten

Pesters kunnen vaak goed inschatten wat andere jongeren denken, doen en voelen, terwijl zij minder geraakt worden door de emoties van anderen. Bij het online pesten kunnen subtiele vormen gebruikt worden om de machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer vorm te geven. Denk hierbij aan negeren, buitensluiten, het posten van emoticons met dubbele betekenissen, hoektags en dergelijke.

Deze subtiele vormen van online pesten zijn in de offline praktijk minder zichtbaar voor buitenstaanders en opvoeders, waardoor de pester zich onaantastbaar voelt. Buitenstaanders kunnen immers het vertoonde online gedrag niet met 100 procent zekerheid duiden als pestgedrag. Daarom is het belangrijk om uit te gaan van wat het slachtoffer ervaart.

Rol van omstanders

Het stoppen van cyberpesten is lastiger doordat de rol van de omstanders online minder duidelijk is dan offline. Dit komt doordat:

- Het effect op de gepeste minder zichtbaar is voor omstanders. Bij online pesten zien omstanders de reactie of emotie van de gepeste niet. Het signaal om te helpen ontbreekt, waardoor ze minder snel ingrijpen.
- Ingrijpen minder effect heeft op de pester. Als omstanders wél reageren omdat ze een opmerking te ver vinden gaan, dan is het voor een pester eenvoudiger om dit te negeren en er een schepje bovenop te doen.
- Jongeren deel uitmaken van tientallen online groepen. Binnen deze dynamiek veranderen rollen. Een pester kan slachtoffer worden en andersom. Een gepeste kan vanwege de mogelijkheid om een anoniem account aan te maken, eenvoudig genoegdoening halen bij anderen door online zélf te gaan pesten.
- Het minder duidelijk is hoe de rollen verdeeld zijn. In offline situaties is het zichtbaar wie voor welke partij kiest. Ben je lid van een WhatsAppgroep, dan is het niet altijd duidelijk hoe de rollen verdeeld zijn. Het sociale risico is dan te groot om voor een kamp te kiezen. De omstander kiest de veilige weg door niet in te grijpen.

Rol van de onderwijsprofessional

Onderwijsprofessionals hebben mede een belangrijke functie om online pesten te voorkomen, te signaleren en te verminderen. Het is belangrijk dat ze:

- Kennis hebben van online pesten om pestsituaties te herkennen;
- Leerlingen helpen zich in elkaar in te leven en te bedenken hoe berichten (onbedoeld) negatief geïnterpreteerd kunnen worden
- Kennis hebben van online én offline groepsdynamica;
- Op de hoogte zijn van de online interesses van hun leerling populatie en hierop anticiperen;
- Op de hoogte zijn van technologische ontwikkelingen in de nabije toekomst om te anticiperen op negatief gebruik hiervan;
- Op de hoogte zijn van de inhoud van het anti-pestprotocol en adequaat reageren in geval van online pesten;
- Samen met leerlingen afspraken maken over “online” gedrag.
- Gemaakte afspraken handhaven;
- Leerlingen bewust maken van hun online gedrag op sociale media en in games door bijvoorbeeld mediawijsheid op te nemen in het schoolcurriculum;
- Leerlingen voorlichten hoe ze kunnen handelen als een klasgenoot online wordt gepest of als leerlingen zelf online gepest worden.
- Leerlingen stimuleren om sociale media op positieve wijze in te zetten

Maak jongeren bewust van deze groepsdynamiek en maak ze weerbaar door ze onder meer handvatten te geven om in te grijpen als online pesten zich voordoet. Spreek duidelijk uit dat online pesten niet wordt getolereerd en dat de school bereid is te helpen.

5. De aanpak

Ondanks dat wij, alle medewerkers van Echnaton, werken aan een veilige schoolomgeving waarin pesten niet getolereerd wordt, komt pestgedrag helaas soms toch voor. Dit vraagt om een duidelijke, krachtige reactie en inzet van school. Hieronder leest u de preventieve en curatieve aanpak die wij hanteren bij pesten.

5.1. De preventieve aanpak

Echnaton hanteert een aantal duidelijke schoolregels waarvan de volgende twee betrekking hebben op het actief tegengaan van pesten:

- **We gaan respectvol met elkaar om.** *Dat betekent dat er op Echnaton geen ruimte is voor discriminatie vanwege huidskleur, taal, godsdienst, sekse, seksuele voorkeur, handicap/beperving en/of nationaliteit.*
- **Op school moet iedereen zich veilig voelen.** *Pesten, schelden, onbeschaafd en respectloos gedrag wordt niet getolereerd.*

Inzet Stewards pauzes

Ter bevordering van de sociale veiligheid in de pauze- en vrije momenten, is er een groep leerlingen speciaal opgeleid tot steward. Zij surveilleren op deze momenten onder begeleiding van een toezichthouder. Afspraken en procedures omtrent het bevorderen van de veiligheid van onze leerlingen zijn vastgelegd in het veiligheidsplan.

Verzuimregistratie

Verzuim kan een signaal zijn van pesten, daarom zijn de verzuimmedewerkers dan ook alert op mogelijke signalen. Bij vermoedens van pestgedrag, zal dit besproken worden met leerling, mentor en ouder(s)/verzorger(s).

Mentoraat

De eerste ondersteuning van de leerling wordt altijd door de mentor gegeven en zoveel mogelijk in de klas. Door een zo optimaal mogelijke onderwijsleersituatie te realiseren, wordt de kans op problemen geminimaliseerd. De mentor verzorgt de volgende preventieve activiteiten om pestgedrag tegen te gaan:

- Bespreekt met de klas aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels
- Bij nieuwe klassen: Start met groepsdynamische activiteiten voor het creëren van een gezond en veilig pedagogisch klassenklimaat.
- Bespreekt het pestprotocol en stelt dat pesten altijd moet worden gemeld om hulp te kunnen bieden.
- Heeft een signalerende functie.
- Voert coachgesprekken met leerlingen, waar naast de didactische ontwikkeling het welzijn van de leerling besproken wordt.
- Ckv: (cyberpesten) vooroordelen en discriminatie.

Vakdocenten/medewerkers:

- Hebben allen een signalerende functie en geven signalen door aan mentor.
- Vaksectie LO, groepsdynamisch geschoold.

Posters signaalkaart pesten:

Posters met signalen van pesten (6 -pest alerts!) hangen door de school, zodat zowel medewerkers als leerlingen alert blijven

Online hulporganisaties

Veel leerlingen die te maken hebben met online pesten zullen dit niet meteen vertellen. Hulporganisaties zoals meldknop.nl en helpwanted.nl bieden ondersteuning via informatie op hun website en doorverwijzing naar organisaties waarmee direct contact opgenomen kan worden. Kinderen kunnen bellen of chatten met hulplijnen zoals de [Kindertelefoon.nl](https://kindertelefoon.nl) en [Vraaghetdepolitie.nl](https://vraaghetdepolitie.nl). Echnaton heeft folders van deze hulporganisaties (zichtbaar) op school liggen. In de mentorlessen zal aan deze hulporganisaties aandacht worden besteed.

Campagne: Week tegen het pesten

In de week tegen het pesten (september 2020) staat het aanpakken en voorkomen van pesten en het werken aan sociale veiligheid op Echnaton centraal. Lesmateriaal van Stichting school en veiligheid zal gebruikt worden in de mentorklassen om gezamenlijk te werken aan een positieve en veilige groep.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Elke twee weken is de jeugdverpleegkundige op school. Leerlingen kunnen ook altijd met haar een gesprek aangaan als ze zaken rondom pesten willen bespreken. Uit de gezondheidsvragenlijsten die in leerjaar 2 en 4 worden afgenomen kunnen soms ook signalen naar voren komen van mogelijk pesten. Een gesprek met ouders en leerling om dit uit te zoeken zal dan op initiatief van de jeugdverpleegkundige zijn.

5.2 De curatieve aanpak

Pesten is een groepsproces met verschillende belanghebbenden; de pester, de middengroep (meelopers/aanmoedigers/buitenstaanders en helpers) , de gepeste leerling, ouders en mentor.

Echnaton hanteert de vijfsporenaanpak bij pestgedrag:

- **Het bieden van steun aan de jongere die gepest wordt**

Het probleem wordt serieus genomen.

Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt is.

Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen.

Het aanbieden van hulp door de mentor, de leerlingcoördinator of pedagoog/psycholoog

- **Het bieden van steun aan de pester**

Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester.

De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.

Wijzen op het gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag.

Het aanbieden van hulp (desnoods verplicht) door de mentor, de leerlingcoördinator of pedagoog/psycholoog.

- **Het betrekken van de middengroep bij het pesten**

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen en die van de school hierin.

Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor evalueert de situatie met de klas.

- **Het bieden van hulp aan de mentor**

Wanneer de mentor behoefte heeft aan hulp, kan deze geboden worden door de pedagoog/psycholoog van de afdeling van de leerling.

- **Het bieden van steun aan de ouders**

Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.

De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken.

De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind.

De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden, kunnen er moeite mee hebben, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een (sociale vaardigheids-) training aan bijdragen.

5.3 Aanpak bij cyberpesten

Als een kind online wordt gepest is het belangrijk om, net zoals bij traditioneel pesten, het kind serieus te nemen. Een van de weinige voordelen van online pesten is dat er bewijs is. Hiermee wordt sneller duidelijk wie betrokken zijn, tenzij het afkomt van een anoniem account.

Snel handelen

De praktijk wijst uit dat snel handelen nodig is, zeker als er compromitterende foto's online verspreid worden. Het bereik online is groot en de schade kan daardoor snel oplopen. Echnaton zal hierin dus zo snel mogelijk actie ondernemen. Omdat online pesten in school meestal onderdeel is van negatieve groepsdruk en -dynamiek, vraagt de aanpak van online pesten verder dezelfde stappen als die van offline pesten.

Omdat het verspreiden van compromitterende foto's en bedreigingen in de wet verboden is, zal in overleg met ouder(s) worden samengewerkt met de jeugdagent.

5.4 disciplinaire maatregelen

Disciplinaire maatregelen zijn gericht op de leerling die pest en zendt de boodschap uit dat pesten onacceptabel is. Uit onderzoek zijn aanwijzingen naar voren gekomen dat sommige disciplinaire maatregelen het pesten zouden verergeren in plaats van verminderen. Dat is uiteraard niet wat Echnaton beoogt. Wij zetten dus allereerst de maatregelen in waarvan onderzoek heeft aangetoond dat een gunstig effect had op het pestgedrag. Dat zijn het afnemen van privileges en een bespreking tussen leerling, mentor en ouder(s)/verzorger(s). Indien pestgedrag niet stopt en de veiligheid van een leerling komt in gevaar, dan zal de schoolleiding wel overgaan op zwaardere disciplinaire maatregelen.

6. het stappenplan en de rolverdeling

In onderstaand stappenplan worden de rollen van verschillende volwassenen op en rond school beschreven.

6.1. De mentor

- De mentor is eerste aanspreekpunt voor een leerling/ouder als er pestgedrag plaatsvindt.
- Wanneer het pestgedrag plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en maakt duidelijke afspraken en legt deze vast. Het anti-pestcontract kan gebruikt worden.
- Ouders van betrokken leerlingen worden op de hoogte gebracht.
- Mentor maakt een besluit of een klassengesprek of klasseninterventie nodig is. Bij het herstellen van een pedagogisch klimaat is de hulp en rol van klasgenoten essentieel.
- Mentor stelt het docententeam op de hoogte, zodat iedereen alert is.
- Indien het probleem zich herhaalt, dan schakelt de mentor de pedagoog/psycholoog en afdelingsleider van de afdeling in voor een vervolgtraject.

6.2. De vakdocenten

- De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol, maar indien er pestgedrag heeft plaatsgevonden ook een monitorende rol ten aanzien van de gemaakte afspraken. Wanneer een vakdocent pestgedrag waarneemt, of een vermoeden heeft van pestgedrag, meldt hij/zij dit direct bij de mentor.

6.3. De leerlingcoördinator

- Ook de leerling coördinatoren hebben een sterk signalerende rol.
- Indien directe actie nodig is bij pestgedrag en de mentor is niet beschikbaar zal de leerlingcoördinator een gesprek voeren met de gepeste en de pester apart of organiseert direct een gesprek tussen beide.
- De mentor en ouders van betrokkenen worden direct op de hoogte gebracht.

6.4. De psycholoog/pedagoog

- De psycholoog of pedagoog van de afdeling ondersteunt de mentor bij herhaling van pestgedrag of wanneer het pesten het klassenverband overstijgt.
- Organiseert een gesprek met gepeste en pester apart of een gesprek tussen beide
- In het contact met de gepeste wordt gekeken of hij sociaal gedrag vertoont, op basis waarvan hij/zij een gemakkelijk doelwit vormt voor pesters
- Er wordt gekeken naar mogelijk achterliggende problematiek.
- Interventies worden besproken en uitgezet.
- Indien nodig en wenselijk kan de hulp worden besproken met ouders
- Afspraken worden teruggekoppeld aan mentor, docententeam en ouders

6.5. De vertrouwenspersoon

- Leerlingen en medewerkers kunnen, desgewenst in het geheim, bij de vertrouwenspersoon in school terecht met problemen van vertrouwelijke aard, bijvoorbeeld op het terrein van pesten, (seksuele) intimidatie, discriminatie en agressie. Omdat de visie van school is dat pesten met elkaar moet worden opgelost heeft dit niet de eerste voorkeur.

6.6. De ouders

- Ouders die merken of vermoeden dat hun kind gepest wordt, nemen contact op met de mentor.
- Na het contact met de mentor, kan desgewenst met de psycholoog of pedagoog van de afdeling een afspraak worden gemaakt.

6.7. De schoolleiding

- De schoolleiding neemt kennis van alle pestincidenten en zal sanctionerende maatregelen treffen als pestgedrag blijft aanhouden.

7. Meer informatie

<https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pesten>

www.schoolenveiligheid.nl

www.helpwanted.nl

www.pestweb.nl

www.stoppestenu.nl

www.vraaghetdepolitie.nl

www.mediawijsheid.nl/onlinepesten

<https://www.socialmediaimpact.nl/category/cyberpesten/>

www.meldknop.nl

www.mediawijsheid.nl

Bijlage: Het antipest-contract

Ik:.....(*naam*) uit klas..... zal mij houden aan het onderstaande anti- pestcontract.

Contract “veilig in school”

Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.

Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

1. Ik roddel niet over anderen (ook niet op sociale media).
2. Ik scheld anderen niet uit (ook niet op sociale media).
3. Ik verspreid geen foto's of filmpjes van anderen.
4. Ik blijf van de spullen van een ander af
5. Iedereen mag meedoen: ik zorg dat niemand buitengesloten wordt
6. Ik bedreig niemand.
7. Ik duw, sla of schop andere leerlingen niet.
8. Ik vertel het meteen aan mijn mentor of de vertrouwenspersoon als ik op internet informatie tegenkom waar ik mij zorgen over maak
9. Ik weet dat alles op internet 'altijd blijft staan' dus let goed op wat ik erop zet (foto's of tekst)
10. Als ik zie dat iemand gepest wordt, dan 'like' ik dat niet, maar ga ik naar mentor of docent (ik heb de plicht dit te melden!).
11. Als ik zie dat er iemand gepest wordt, probeer ik te zeggen dat er gestopt moet worden.

Handtekening leerling (voor akkoord):.....

Handtekening mentor (als getuige):.....